42. YILINDA

XXXIX. TÜRKİYE MUHASEBE EĞİTİMİ SEMPOZYUMU

'DEĞİŞEN TEKNOLOJİ VE İŞ ORTAMINDA MUHASEBE'

BİLDİRİLER KİTABI

15-19 EYLÜL 2021

EDİTÖRLER

Prof. Dr. Ömer TEKŞEN

Doç. Dr. Ali APALI

Dr. Öğr. Üyesi Nazlıgül GÜLCAN

39. TÜRKİYE MUHASEBE EĞİTİMİ SEMPOZYUMU

'DEĞİŞEN TEKNOLOJİ VE İŞ ORTAMINDA MUHASEBE'

15-19 EYLÜL 2021, BURDUR

Ankara, 2021

KİTAP TASARIM
DETAY ANATOLIA AKADEMİK YAYINCILIK LTD. ŞTİ.
Adakale Sokak No: 14/4 Kızılay/ANKARA
Tel : (0.312) 434 09 49 ● Faks: (0.312) 434 31 42
Web: www.detayyayin.com.tr ● e-posta: detayyay@gmail.com

DÜZENLEME KURULU BAŞKANI

Prof. Dr. Durmuş ACAR

Burdur Mehmet Akif Ersoy Ersoy Üniversitesi Rektör Yardımcısı

DÜZENLEME KURULU

Prof. Dr. Hüseyin DALGAR

Prof. Dr. Ömer TEKŞEN

Doç. Dr. Ali APALI

Doç. Dr. İsmail ÇELİK

Doç. Dr. Osman AKIN

Doç. Dr. Osman Kürşat ONAT

Doç. Dr. Osman TUĞAY

Dr. Öğr. Üyesi Arife ÖZDEMİR

Dr. Öğr. Üyesi Gizem VERGİLİ

Dr. Öğr. Üyesi Hakan KIRBAŞ

Dr. Öğr. Üyesi Hakkı KIYMIK

Dr. Öğr. Üyesi Harun ÖĞÜNÇ

Dr. Öğr. Üyesi Ferhat BİTLİSLİ

Dr. Öğr. Üyesi Murat KAYA

Dr. Öğr. Üyesi Namıka BOYACIOĞLU

Dr. Öğr. Üyesi Nazlıgül GÜLCAN

Dr. Öğr. Üyesi Özlem Nilüfer KARATAŞ ARACI

Dr. Öğr. Üyesi Tayfun YILMAZ

Öğr. Gör. Behiç ÇETİN

Öğr. Gör. Hakan ALPAYDIN

Öğr. Gör. Kubilay YANIK

Öğr. Gör. Nagihan ALBENİ

Öğr. Gör. Semra DEMİR GÜLBAHAR

Arş. Gör. Ahmet Furkan SAK

Arş. Gör. Faruk TEMEL

Arş. Gör. Fatih TOPÇUOĞLU

Arş. Gör. Harun KAYA

Arş. Gör. Hidayet GÜNEŞ

Arş. Gör. Mustafa ÇELİK

Arş. Gör. Süleyman ŞEN

SEKRETERYA

Dr. Öğr. Üyesi Nazlıgül GÜLCAN

Dr. Öğr. Üyesi Gizem VERGİLİ

Arş. Gör. Faruk TEMEL

BİLİM KURULU

Prof. Dr. Adnan DÖNMEZ

Prof. Dr. Ahmet Göksel YÜCEL

Prof. Dr. Ahmet Vecdi CAN

Prof. Dr. Ali ALAGÖZ

Prof. Dr. Ali DERAN

Prof. Dr. Ayşe Ümit GÖKDENİZ

Prof. Dr. Batuhan GÜVEMLİ

Prof. Dr. Beyhan MARŞAP

Prof. Dr. Cemal İBİŞ

Prof. Dr. Dursun ARIKBOĞA

Prof. Dr. Engin DİNÇ

Prof. Dr. Ercan BEYAZITLI

Prof. Dr. Fatih Coşkun ERTAŞ

Prof. Dr. Fatih YILMAZ

Prof. Dr. Fatma TEKTÜFEKÇİ

Prof. Dr. F. N. Can ŞIMGA MUĞAN

Prof. Dr. Ganite KURT

Prof. Dr. Halim SÖZBİLİR

Prof. Dr. Haluk BENGÜ

Prof. Dr. Hasan KAVAL

Prof. Dr. Hayrettin USUL

Prof. Dr. İsmail BEKÇİ

Prof. Dr. Kamil BÜYÜKMİRZA

Prof. Dr. Mehmet ÖZBİRECİKLİ

Prof. Dr. Münir ŞAKRAK

Prof. Dr. Nalan AKDOĞAN

Prof. Dr. Necdet SAĞLAM

Prof. Dr. Nilüfer TETİK

Prof. Dr. Nuran CÖMERT

Prof. Dr. Orhan ELMACI

Prof. Dr. Osman BAYRİ

Prof. Dr. Ömer LALİK

Prof. Dr. Rafet AKTAŞ

Prof. Dr. Recep GÜNEŞ

Prof. Dr. Recep PEKDEMİR

Prof. Dr. Recep ŞENER

Prof. Dr. Reşat KARCIOĞLU

Prof. Dr. Rüstem HACIRÜSTEMOĞLU

Prof. Dr. Selahattin KARAPINAR

Prof. Dr. Semra KARACAER

Prof. Dr. Serap Sebahat YANIK

Prof. Dr. Seval KARDEŞ SELİMOĞLU

Prof. Dr. Süleyman UYAR

Prof. Dr. Süleyman YÜKÇÜ

Prof. Dr. Şaban UZAY

Prof. Dr. Şakir SAKARYA

Prof. Dr. Şeref KALAYCI

Prof. Dr. Ülkü ERGUN

Prof. Dr. Ümit GÜCENME GENÇOĞLU

Prof. Dr. Ümmühan ASLAN

Prof. Dr. Volkan DEMİR

Prof. Dr. Vural AKARÇAY

Prof. Dr. Yıldız ÖZERHAN

Prof. Dr. Zeki DOĞAN

Prof. Dr. Zeynep HATUNOĞLU

SUNUŞ

1979 yılından günümüze muhasebe alanında yer alan akademisyenler, meslek mensupları, meslek kuruluşları gibi geniş bir topluluğu bir araya getirerek muhasebe eğitiminin mevcut konumu ile geleceğinin değerlendirildiği önemli bilimsel organizasyonlardan biri olan Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu'nun 39.'sunu Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi olarak organize etmenin mutluluğunu ve haklı gururunu yaşıyoruz.

Tüm alanlarda ortaya çıkan değişim, yenilik ve ilerlemenin muhasebe ve muhasebe mesleğini de etkisi altına aldığı düşüncesiyle muhasebe bilim dünyası ve uygulayıcılarının yeniliklere uyum sağlaması, bilgi toplumu çağının ihtiyaç ve beklentilerinin karşılanması için sempozyumun ana teması 'Değişen Teknoloji ve İş Ortamında Muhasebe' olarak belirlenmiştir. Bu tema kapsamında sempozyum için 65 araştırmacının hazırladığı muhasebe bilimindeki değişim ve gelişmelerle ilgili 29 bildirinin tartışılmasıyla elde edilecek sonuçlarının muhasebe paydaşlarına faydalı olacağına inancım sonsuzdur.

Dijitalleşme, muhasebe eğitimi ve muhasebe mesleği, muhasebe mesleği ve eğitimde yeterlilikler, paydaşların muhasebe eğitiminden beklentileri, entegre raporlama ve sürdürülebilirlik, muhasebe eğitiminde yeni yöntemler konu başlıkları ile yoğun bir katılım isteğinin gerçekleştiği sempozyumda muhasebe eğitiminde yeni heyecan ve katkıların yaşanması adına 56 bilim kurulu üyesi ve 30 düzenleme kurulu üyesi TÜRMES 2021'e katkı sağlamıştır. Bu durumda sempozyuma katkı sunan bütün paydaşlarımıza teşekkür ederim.

Sempozyum ve bildiri kitabının muhasebe bilim dünyasına değer katması, gelecekteki çalışmalara ilham kaynağı olması dileklerimle…

Prof. Dr. Durmuş ACAR

Sempozyum Düzenleme Kurulu Başkanı

39. TÜRKİYE MUHASEBE EĞİTİMİ SEMPOZYUMU PROGRAMI

	15 EYLÜL 2021 - ÇARŞAMBA
14:00 - 17:00	**OTELE GİRİŞ VE KAYIT İŞLEMLERİ**
18:00 - 19:30	**AÇILIŞ KOKTEYLİ**
19:30	**AKŞAM YEMEĞİ**

09:00 - 10:00	**16 EYLÜL 2021 - PERŞEMBE**
	"DEĞİŞEN TEKNOLOJİ VE İŞ ORTAMINDA MUHASEBE"
	SAYGI DURUŞU VE İSTİKLAL MARŞI
	AÇILIŞ DİNLETİSİ
	AÇILIŞ KONUŞMALARI
	Prof. Dr. Adem KORKMAZ, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Rektörü
	Rıza ÇELEN, KGK Başkanı
	Emre KARTALOĞLU, TÜRMOB Genel Başkanı
	Prof. Dr. Nuran CÖMERT, MÖDAV Başkanı
	Prof. Dr. Ümit GÜCENME GENÇOĞLU, MUFAD Başkanı
	Prof. Dr. Batuhan GÜVEMLİ, MUFTAV Başkanı
	Prof. Dr. Durmuş ACAR, Sempozyum Düzenleme Kurulu Başkanı
10:00 - 10:10	**KAHVE MOLASI**
10:10 - 11:30	**BİLDİRİ SUNUMLARI: "Dijitalleşme ve Muhasebe Eğitimi"** **Oturum Başkanı: Prof. Dr. Cemal İBİŞ**
	DİJİTALLEŞME VE MUHASEBE-FİNANSMAN EĞİTİMİNE ETKİSİ: İNTERAKTİF SUNUM ARACI UYGULAMASI (MENTİ UYGULAMASI) **Dr. Öğr. Üyesi Murat ERDOĞAN – Doç. Dr. Eda ORUÇ ERDOĞAN**
	DİJİTAL DÖNÜŞÜM SÜRECİNDE E-DEFTER UYGULAMALARINA GETİRİLEN YENİLİKLERİN MUHASEBE EĞİTİMİNE ETKİLERİ **Prof. Dr. Hayrettin USUL – Dokt. Öğrencisi Özben GÜLDOĞAN**
	VERİ ANALİTİĞİNİN MUHASEBE PROGRAMLARININ MÜFREDATLARINA YANSIMALARI: AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ ÖRNEĞİ VE TÜRKİYE İÇİN ÖNERİLER **Doç. Dr. Can ÖZTÜRK**
	DİJİTAL DEVRİM SÜRECİNDE MUHASEBE ALANINDA YAPAY ZEKA UYGULAMALARINA BAKIŞ **Prof. Dr. Enver BOZDEMİR - Öğr. Gör. Hasan CABAR**
11:30 - 11:40	**KAHVE MOLASI**

11:40 - 13:00	**BİLDİRİ SUNUMLARI: "Muhasebe Eğitimi ve Yeni Yönelimler"** **Oturum Başkanı: Prof. Dr. Beyhan MARŞAP**
	MALİYET MUHASEBESİ EĞİTİMİNDE SINIF İÇİ SİMULASYONA YÖNELİK MUHASEBE ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYELERİNİN GÖRÜŞLERİ: MUHASEBE EĞİTİMİ SEMPOZYUMU ÖRNEĞİ **Prof. Dr. Süleyman YÜKÇÜ - Dr. Öğr. Üyesi Banu SARIBAY -** **Arş. Gör. Efe SARIBAY- Öğr. Gör. Canan YÜKÇÜ**
	İŞ SİMÜLASYONLARININ MUHASEBE EĞİTİMİNDEKİ ROLÜ: ÇASBİL A.Ş. ÖRNEĞİ **Dr. Öğr. Üyesi Feyza DEREKÖY**
	MUHASEBE EĞİTİMİNDE ONLINE ÖĞRENME SİSTEMİ (OÖS) UYGULAMASININ ÖĞRENCİ BAŞARISI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ-BİLKENT ÜNİVERSİTESİ İŞLETME FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ **Öğr. Gör. Banu SULTANOĞLU**
	MUHASEBE EĞİTİMİ ALAN İİBF ÖĞRENCİLERİNİN TERS YÜZ SINIF MODELİ'NE YÖNELİK TUTUMLARI: AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ **Doç. Dr. Fatma TEMELLİ - Prof. Dr. Reşat KARCIOĞLU**
13:00 - 14:00	**ÖĞLE YEMEĞİ**
14:00 - 19:00	**SALDA GÖLÜ GEZİSİ**
19:00 - 21:00	**AKŞAM YEMEĞİ**
21:00	**TÜRK SANAT MÜZİĞİ VE TÜRK HALK MÜZİĞİ KONSERİ**

17 EYLÜL 2021 - CUMA	
09:00 - 10:20	**BİLDİRİ SUNUMLARI: "Muhasebe Eğitimi ve Entegre Raporlama"** **Oturum Başkanı: Prof. Dr. Dursun ARIKBOĞA**
	TÜRKİYE'DE KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELER (KOBİ) İÇİN ENTEGRE RAPORLAMA ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA **Prof. Dr. Cemal İBİŞ - Dr. Nesim MİZRAHİTOKATLI**
	KURUMSAL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK KAPSAMINDA ENTEGRE RAPORLAMA **SMMM Rifat DURUKAN**
	TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜNDE ENTEGRE RAPORLAMANIN FİNANSAL PERFORMANSA ETKİSİNİN CAMELS ANALİZİ İLE İNCELENMESİ **Dr. Öğr. Üyesi Özlem Nilüfer KARATAŞ ARACI - Dr. Öğr. Üyesi Hakkı KIYMIK –** **Dokt. Öğrencisi Kadriye ARISOY**
	ÇOK BOYUTLU MUHASEBE-MOMENTUM MUHASEBESİ **Prof. Dr. Yıldız AYANOĞLU - Prof. Dr. Serap Sebahat YANIK –** **Dokt. Öğrencisi Mustafa ALICI**
10:20 - 10:30	**KAHVE MOLASI**

10:30 - 11:30	**BİLDİRİ SUNUMLARI: "Muhasebe Eğitimi ve Teknoloji"** **Oturum Başkanı: Prof. Dr. Göksel YÜCEL**
	TEKNOLOJİK DÖNÜŞÜM ORTAMINDA MUHASEBE EĞİTİMİNİN GELİŞİMİNE YÖNELİK TAMAMLAYICI BİR DERS ÖNERİSİ **Dr. Öğr. Üyesi Yusuf KAYA - Dr. Öğr. Üyesi Mehmet UTKU**
	TEKNOLOJİK GELİŞMELER PERSPEKTİFİNDE YENİ BİR YAKLAŞIM: MUHASEBENİN TEKNOLOJİK EVRİMİ **SMM İsmail TEKBAŞ - Dr. Öğr. Üyesi Seda YAVUZASLAN SÖYLEMEZ – YMM Arzu AKTAŞ**
	MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ ENDÜSTRİ 4.0 KAVRAMSAL FARKINDALIKLARININ DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER AÇISINDAN İNCELENMESİ: UŞAK İLİ ÖRNEĞİ **Prof. Dr. Yunus CERAN - Dr. Öğr. Üyesi Fatma AKYÜZ - Öğr. Gör. Dr. Tolga YEŞİL**
11:30 - 11:40	**KAHVE MOLASI**
11:40-13:00	**BİLDİRİ SUNUMLARI: "Muhasebe Eğitimi ve Kurumsal Kaynak Planlaması"** **Oturum Başkanı: Prof. Dr. Ganite KURT**
	BLOK ZİNCİRİ VE BULUT TEKNOLOJİLERİNİN ERP SİSTEMLERİNE ENTEGRASYONUNA DAYALI BİR DENETİM MODELİ **Doç. Dr. Mahmut Sami ÖZTÜRK**
	KURUMSAL KAYNAK PLANLAMASI VE MUHASEBE EĞİTİMİ İLİŞKİSİ: TÜRKİYE'DE BİR ARAŞTIRMA **Prof. Dr. Abdulkerim DAŞTAN - Öğr. Gör. Serdal ATAY**
	MUHASEBE EĞİTİMİNDE GELENEKSEL YÖNTEM VE MODERN YÖNTEMLER İLE ANLATILAN DERSLERİN ÖĞRENCİLERDE ODAKLANMA, İLGİ VE BAŞARI DÜZEYLERİNE ETKİSİ: MAKÜ ÖRNEĞİ **Doç. Dr. Ali APALI - Arş. Gör. Dr. Eda KÖSE – Y.L. Öğrencisi Menekşe ENGİN**
	MUHASEBE EĞİTİMİNDE TARİHİ PERSPEKTİFİN ÖNEMİ **Prof. Dr. Batuhan GÜVEMLİ**
13:00 - 14:00	**ÖĞLE YEMEĞİ**
14:00 - 15:00	**BİLDİRİ SUNUMLARI: "Muhasebe Eğitimi ve Denetim"** **Oturum Başkanı: Prof. Dr. Seval SELİMOĞLU**
	DENETÇİ BECERİLERİNİN LINKEDIN ARACILIĞI İLE ANALİZ EDİLMESİ VE TÜRKİYE KARŞILAŞTIRMASI **Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül CİĞER - Öğr. Gör. Bülent KINAY – Arş. Gör. Dr. Gizem ÇOPUR VARDAR**
	SİBER GÜVENLİĞİN ETKİNLEŞTİRİLMESİNDE SÜREKLİ SÜREÇ DENETİMİ MODELİ **Prof. Dr. Orhan ELMACI - Prof. Dr. Niyazi KURNAZ - Dr. Öğr. Üyesi Ali KESTANE**

	DENETİM BULGULARI VE SERMAYE PİYASASINDA MUHASEBE EĞİTİMİNDEN BEKLENTİLER **Dr. Hüseyin YURDAKUL**
15:00 - 19:00	**SAGALASSOS ANTİK KENTİ GEZİSİ**
19:00 - 21:00	**AKŞAM YEMEĞİ**
21:00	**HALK OYUNLARI GÖSTERİSİ**

18 EYLÜL 2021 - CUMARTESİ	
09:00 - 10:00	**BİLDİRİ SUNUMLARI: "Muhasebe Eğitiminde Bugün"** **Oturum Başkanı: Prof. Dr. Ercan BEYAZITLI**
	HİLE VE GÜVEN İLİŞKİSİ: HİLEKARLARIN GÜVEN KAZANMASINI SAĞLAYAN FAKTÖRLER **Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Akif ALTUNAY**
	KIRIK CAMLAR TEORİSİ PERSPEKTİFİNDE MUHASEBEDE ETİK DIŞI DAVRANIŞLARIN ÖNLENMESİ VE MUHASEBECİLER ODASI BAŞKANLARININ ETİK ALGILARININ ANALİZİ **Doç. Dr. Osman TUĞAY - Öğr. Gör. Dr. Dilşad TÜLGEN ÇETİN –** **Dr. Öğr. Üyesi Meral BEKTAŞ**
	VERGİ AFFI UYGULAMALARININ FİNANSAL TABLOLARIN GERÇEĞE UYGUN SUNULABİLMESİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI **Dr. Öğr. Üyesi Neslihan ÇETİNKAYA BİLGİN**
10:00 - 10:10	**KAHVE MOLASI**
10:10 - 11:30	**BİLDİRİ SUNUMLARI: "Muhasebe Eğitiminde Bugün"** **Oturum Başkanı: Prof. Dr. Recep GÜNEŞ**
	LİSANS PROGRAMLARINDA ÖĞRETİLEN MUHASEBE STANDARTLARI DERSİ ÜZERİNE BİR İNCELEME: TÜRKİYE ÖRNEĞİ **Dr. Öğr. Üyesi Tevfik EREN - Dr. Öğr. Üyesi Alper TUNGA ALKAN**
	TÜRK YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINDA (ÜNİVERSİTELER) SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORLARININ KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ **Prof. Dr. Seval KARDEŞ SELİMOĞLU - Dr. Öğr. Üyesi Gül YEŞİLÇELEBİ –** **Dokt. Öğrencisi Mehtap ALTUNEL**
	DİJİTALLEŞME SÜRECİNİN SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİR UYGULAMALARINA ETKİLERİ ÜZERİNE İSTANBUL İLİNDE BİR ARAŞTIRMA **Doç. Dr. Hüseyin MERT- Dokt. Öğrencisi Memet GÜNER –** **Dokt. Öğrencisi Göktuğ DUYAR**
	GELECEĞİN İŞLERİ VE MESLEKLERİ PERSPEKTİFİNDEN MUHASEBE EĞİTİMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ **Doç. Dr. Ayşenur ALTINAY- Prof. Dr. Bilge Leyli DEMİREL –** **Prof. Dr. Beyhan MARŞAP**

11:30 - 11:40	**KAHVE MOLASI**
11:40 - 12:25	**KAPANIŞ PANELİ**
	Oturum Başkanı: Prof. Dr. Nalan AKDOĞAN
	Prof. Dr. Ahmet Vecdi CAN
	Mehmet ŞİRİN, KGK Muhasebe Standartları Dairesi Başkanı
	Prof. Dr. Cemal YÜKSELEN, TÜRMOB Yönetim Kurulu Üyesi
12:25 - 12:50	**KAPANIŞ KONUŞMASI VE BAYRAK TESLİMİ**
12:50 – 13:00	**SEMPOZYUM AİLE FOTOĞRAFI ÇEKİMİ**
13:00 - 14:00	**ÖĞLE YEMEĞİ**
14:30 - 19:00	**İNSUYU MAĞARASI, BURDUR MÜZESİ VE SERBEST ŞEHİR GEZİSİ**
20:00	**GALA YEMEĞİ**

19 EYLÜL 2021 - PAZAR	
19:00	**OTELDEN AYRILIŞ**

İÇİNDEKİLER

DİJİTALLEŞME VE MUHASEBE-FİNANSMAN EĞİTİMİNE ETKİSİ: İNTERAKTİF SUNUM ARACI UYGULAMASI (MENTİ UYGULAMASI) 1
Dr. Öğr. Üyesi Murat ERDOĞAN, Doç. Dr. Eda ORUÇ ERDOĞAN

DİJİTAL DÖNÜŞÜM SÜRECİNDE E-DEFTER UYGULAMALARINA GETİRİLEN YENİLİKLERİN MUHASEBE EĞİTİMİNE ETKİLERİ 15
Dokt. Öğrencisi Özben GÜLDOĞAN, Prof. Dr. Hayrettin USUL

VERİ ANALİTİĞİNİN MUHASEBE PROGRAMLARININ MÜFREDATLARINA YANSIMALARI: AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ ÖRNEĞİ VE TÜRKİYE İÇİN ÖNERİLER 32
Doç. Dr. Can ÖZTÜRK

DİJİTAL DEVRİM SÜRECİNDE MUHASEBE ALANINDA YAPAY ZEKÂ UYGULAMALARINA BAKIŞ 48
Prof. Dr. Enver BOZDEMİR, Öğr. Gör. Hasan CABAR

MALİYET MUHASEBESİ EĞİTİMİNDE SINIF İÇİ SİMÜLASYONA YÖNELİK MUHASEBE ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYELERİNİN GÖRÜŞLERİ: MUHASEBE EĞİTİMİ SEMPOZYUMU ÖRNEĞİ 58
Prof. Dr. Süleyman YÜKÇÜ, Dr. Öğr. Üyesi Banu SARIBAY, Arş. Gör. Efe SARIBAY , Öğr. Gör. Canan YÜKÇÜ

İŞ SİMÜLASYONLARININ MUHASEBE EĞİTİMİNDEKİ ROLÜ: ÇASBİL A.Ş. ÖRNEĞİ 67
Dr. Öğr. Üyesi Feyza DEREKÖY

MUHASEBE EĞİTİMİNDE ONLİNE ÖĞRENME SİSTEMİ (OÖS) UYGULAMASININ ÖĞRENCİ BAŞARISI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ-BİLKENT ÜNİVERSİTESİ İŞLETME FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ 77
Öğr. Gör. Banu SULTANOĞLU

MUHASEBE EĞİTİMİ ALAN İİBF ÖĞRENCİLERİNİN TERS YÜZ SINIF MODELİ'NE YÖNELİK TUTUMLARI: AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ 90
Doç. Dr. Fatma TEMELLİ, Prof. Dr. Reşat KARCIOĞLU

TÜRKİYE'DE KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELER (KOBİ) İÇİN ENTEGRE RAPORLAMA ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA 110
Prof. Dr. Cemal İBİŞ, Dr. Nesim MİZRAHİTOKATLI

KURUMSAL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK KAPSAMINDA ENTEGRE RAPORLAMA 127
SMMM Rifat DURUKAN

TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜNDE ENTEGRE RAPORLAMANIN FİNANSAL PERFORMANSA ETKİSİNİN CAMELS ANALİZİ İLE İNCELENMESİ 142
Dr. Öğr. Üyesi Özlem Nilüfer KARATAŞ ARACI, Dr. Öğr. Üyesi Hakkı KIYMIK
Dokt. Öğrencisi Kadriye ARISOY

ÇOK BOYUTLU MUHASEBE-MOMENTUM MUHASEBESİ..... 160
Prof. Dr. Yıldız AYANOĞLU, Prof. Dr. Serap Sebahat YANIK,
Dokt. Öğrencisi Mustafa ALICI

TEKNOLOJİK DÖNÜŞÜM ORTAMINDA MUHASEBE EĞİTİMİNİN GELİŞİMİNE YÖNELİK TAMAMLAYICI BİR DERS ÖNERİSİ 172
Dr. Öğr. Üyesi Yusuf KAYA, Dr. Öğr. Üyesi Mehmet UTKU

TEKNOLOJİK GELİŞMELER PERSPEKTİFİNDE YENİ BİR YAKLAŞIM: MUHASEBENİN TEKNOLOJİK EVRİMİ 181
SMMM İsmail TEKBAŞ, Dr. Öğr. Üyesi Seda YAVUZASLAN SÖYLEMEZ
YMM Arzu AKTAŞ

MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ ENDÜSTRİ 4.0 KAVRAMSAL FARKINDALIKLARININ DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER AÇISINDAN İNCELENMESİ: UŞAK İLİ ÖRNEĞİ 190
Prof. Dr. Yunus CERAN, Dr. Öğr. Üyesi Fatma AKYÜZ, Öğr. Gör. Dr. Tolga YEŞİL

BLOK ZİNCİRİ VE BULUT TEKNOLOJİLERİNİN ERP SİSTEMLERİNE ENTEGRASYONUNA DAYALI BİR DENETİM MODELİ 203
Doç. Dr. Mahmut Sami ÖZTÜRK

KURUMSAL KAYNAK PLANLAMASI VE MUHASEBE EĞİTİMİ İLİŞKİSİ: TÜRKİYE'DE BİR ARAŞTIRMA 214
Prof. Dr. Abdulkerim DAŞTAN, Öğr. Gör. Serdal ATAY

MUHASEBE EĞİTİMİNDE GELENEKSEL YÖNTEM VE MODERN YÖNTEMLER İLE ANLATILAN DERSLERİN ÖĞRENCİLERDE ODAKLANMA, İLGİ VE BAŞARI DÜZEYLERİNE ETKİSİ: MAKÜ ÖRNEĞİ 236
Doç. Dr. Ali APALI, Arş. Gör. Dr. Eda KÖSE, Y.L. Öğrencisi Menekşe ENGİN

MUHASEBE EĞİTİMİNDE TARİHİ PERSPEKTİFİN ÖNEMİ 251
Prof. Dr. Batuhan GÜVEMLİ

DENETÇİ BECERİLERİNİN LINKEDIN ARACILIĞI İLE ANALİZ EDİLMESİ VE TÜRKİYE KARŞILAŞTIRMASI 259
Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül CİĞER, Öğr. Gör. Dr. Bülent KINAY
Arş. Gör. Dr. Gizem ÇOPUR VARDAR

ENTEGRE RAPORLAMADA KALİTE ARAYIŞLARI: TÜRKİYE İÇİN AMPİRİK BİR ANALİZ (GENETİK DEĞİŞİM SÜRECİNE BAĞLAMADA YOL GÖSTERİCİ ÇÖZÜMLER) 283
Prof. Dr. Orhan ELMACI, Prof. Dr. Niyazi KURNAZ, Dr. Öğr. Üyesi Ali KESTANE

DENETİM BULGULARI VE SERMAYE PİYASASINDA MUHASEBE EĞİTİMİNDEN BEKLENTİLER 304
Dr. Hüseyin YURDAKUL

HİLE VE GÜVEN İLİŞKİSİ: HİLEKARLARIN GÜVEN KAZANMASINI SAĞLAYAN FAKTÖRLER 324
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Akif ALTUNAY

KIRIK CAMLAR TEORİSİ PERSPEKTİFİNDE MUHASEBEDE ETİK DIŞI DAVRANIŞLARIN ÖNLENMESİ VE MUHASEBECİLER ODASI BAŞKANLARININ ETİK ALGILARININ ANALİZİ 343
Doç. Dr. Osman TUĞAY, Öğr. Gör. Dr. Dilşad Tülgen ÇETİN
Dr. Öğr. Üyesi Meral BEKTAŞ

VERGİ AFFI UYGULAMALARININ FİNANSAL TABLOLARIN GERÇEĞE UYGUN SUNULABİLMESİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI 360
Dr. Öğr. Üyesi Neslihan ÇETİNKAYA BİLGİN

LİSANS PROGRAMLARINDA ÖĞRETİLEN MUHASEBE STANDARTLARI DERSİ ÜZERİNE BİR İNCELEME: TÜRKİYE ÖRNEĞİ 372
Dr. Öğr. Üyesi Tevfik EREN, Dr. Öğr. Üyesi Alper TUNGA ALKAN

TÜRK YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINDA SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORLARININ KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ 384
Prof. Dr. Seval KARDEŞ SELİMOĞLU, Dr. Öğr. Üyesi Gül YEŞİLÇELEBİ
Dokt. Öğrencisi Mehtap ALTUNEL

DİJİTALLEŞME SÜRECİNİN SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİR UYGULAMALARINA ETKİLERİ ÜZERİNE İSTANBUL İLİNDE BİR ARAŞTIRMA 395
Doç. Dr. Hüseyin MERT, Dokt. Öğrencisi Memet GÜNER
Dokt. Öğrencisi Göktuğ DUYAR

GELECEĞİN İŞLERİ VE MESLEKLERİ PERSPEKTİFİNDEN MUHASEBE EĞİTİMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 405
Doç. Dr. Ayşenur ALTINAY, Prof. Dr. Bilge Leyli DEMİREL ,
Prof. Dr. Beyhan MARŞAP

İŞ SİMÜLASYONLARININ MUHASEBE EĞİTİMİNDEKİ ROLÜ: ÇASBİL A.Ş. ÖRNEĞİ

FEYZA DEREKÖY*

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, iş simülasyonu uygulamasına katılan öğrenciler ile aynı programda sadece geleneksel öğretim yöntemleri ile öğrenim gören öğrencilerin, muhasebe eğitimine ilişkin değerlendirmeleri arasındaki farklılaşma düzeyini belirleyerek, öğrencilerin muhasebe eğitiminde iş simülasyonlarının kullanılmasıyla ilgili görüşünü ortaya koymaktır. Araştırma verileri, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Çanakkale Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu'nda Alt Yapı Projesi kapsamında, 2016-2017, 2017-2018 ve 2018-2019 bahar dönemlerinde gerçekleştirilen ve her yıl tekrarlanan "Sanal İşletme Uygulaması-ÇASBİL A.Ş." adlı iş simülasyonu uygulamasına, katılmış 82 gönüllü Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Programı öğrencisi ile aynı programda geleneksel öğretim yöntemleri ile muhasebe eğitimi almış ve rastgele seçilmiş 82 öğrenciden elde edilmiştir. Çalışmada deneysel araştırma deseni ve Fouche ve Visser (2008) ile Van der Merwe (2013) tarafından geliştirilmiş anket tekniği kullanılmıştır. Araştırma bulguları, geleneksel öğretim yöntemlerinin yanında iş simülasyonu uygulamasına katılan öğrenciler ile sadece geleneksel öğretim yöntemleri ile öğrenim gören öğrencilerin muhasebe eğitimine ilişkin algıları arasında anlamlı farklılık olduğunu ortaya çıkarmıştır. Çalışmada, öğrencilerin, iş simülasyonunu muhasebe eğitimi sürecinde olumlu bir deneyim olarak değerlendirdikleri sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe, Muhasebe Eğitimi, İş Simülasyonu.

ABSTRACT

The aim of this study is to reveal the opinions of students about the use of business simulations in accounting education by determining the level of differentiation between the students participating in the business simulation application and the students who study only with traditional teaching methods in the same program. Research data has been obtained from 82 students of Accounting and Tax Applications Program, who participated voluntarily in the simulation application called as "Virtual Business Application-ÇASBİL A.Ş.", which is carried out in 2016-2017, 2017-2018 and 2018-2019 spring semesters within the scope of the Infrastructure Project at Çanakkale Onsekiz Mart University Çanakkale Social Sciences Vocational School and randomly selected 82 students who have received accounting education with traditional teaching methods in the same program. Experimental research design and questionnaire technique developed by Fouche and Visser (2008) and Van der Merwe (2013), were used in the study. Research findings revealed that there is a significant difference between the students who participated in the business simulation application as well as the traditional teaching methods and the perceptions of students studying with only traditional teaching methods regarding accounting education. In this study, it is concluded that students evaluate the business simulation as a positive experience in the accounting education process.

Keywords: Accounting, Accounting Education, Business Simulation.

* Dr. Öğr. Üyesi, Medipol Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, fderekoy@medipol.edu.tr, ORCID No: 0000-0003-1508-7498.

GİRİŞ

İş simülasyonlarının eğitim süreçlerinde kullanılması, öğrencilerin gerekli yetkinliklerini geliştirme fırsatı elde etmesine ve gerçek iş hayatını taklit eden bir çalışma ortamıyla görev ve sorumluluklarını yerine getirebilmesine olanak sağlamaktadır (Salas vd., 2008: 4). Ayrıca, iş simülasyonları pek çok bilgiyi keyifli bir şekilde öğretilebilmekte ve öğrencilerin deneyim kazanmalarına dair imkan sunmaktadır (Mcfarland vd., 2016: 373). Böylece, iş simülasyonları, eğitim süreçlerinin geliştirilebilmesi ve alanında yeterli mesleki bilgi ve becerilere sahip bireylerin yetiştirilmesi açısından önem taşımaktadır.

Literatürde, Marriott (2004), Hoffjan (2005), Steenkamp ve Rudman (2007), Fouche ve Visser (2008), Xiaomei ve Lihuang (2013), Van der Merwe (2013) ve De Villers (2016) tarafından yapılmış araştırmalar, iş simülasyonunun muhasebe eğitiminde mesleki bilgi ve becerilerin gelişimine katkı sağlayan ve gerçek bir yaşam deneyimi kazandıran, önemli ve faydalı bir öğretim aracı olduğunu ifade etmektedir.

Çalışmada, geleneksel öğretim yöntemlerinin yanında iş simülasyon uygulamasına katılan öğrenciler ile sadece geleneksel öğretim yöntemleri ile öğrenim gören öğrencilerin, muhasebe eğitimine ilişkin değerlendirilmeleri arasındaki farklılaşma düzeyini belirlemek amaçlanmıştır. Bu bağlamda, çalışmada ilk olarak iş simülasyonunun muhasebe eğitimindeki uygulama örneklerine ile literatürde yapılan çalışmalara ilişkin bilgi verilmiş ve iş simülasyonlarının muhasebe eğitimindeki önemi ve etkileri açıklanmıştır. Daha sonra, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Programında öğrenim gören ve iş simülasyonu uyglamasına katılan 82 öğrenci ile iş simülasyonu uygulamasına katılmayan 82 öğrenci üzerinde gerçekleştirilen deneysel araştırma ele alınmıştır. Araştırma deney-kontrol gruplu ve son test karşılaştırmalı olarak gerçekleştirilmiş ve araştırma verileri anket tekniği kullanılarak elde edilmiştir. Araştırma verileri, bağımlı örneklem t-testi testi ile analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Araştırma bulgularının, iş simülasyonlarının muhasebe eğitiminde kullanılmasına ilişkin farkındalık yaratacağı düşünülmektedir.

1. LİTERATÜR İNCELEMESİ

Muhasebe eğitimi çoğunlukla, öğrenci merkezli modern uygulamalar yerine, hoca merkezli geleneksel yöntemler kullanılarak gerçekleştirilmektedir. Ancak, son yıllarda muhasebe eğitiminin, muhasebe mesleğinin ihtiyaçlarını karşılayamadığına ve teorik eğitimle uygulama arasındaki faklılığa dair eleştriler, eğitim sürecinde değişimin ve beraberinde uygulamaya yönelik yeni yaklaşımların gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.

Bu yaklaşımlardan biri olan iş simülasyonları, muhasebe eğitiminde son yıllarda kullanılmaya başlanmış ve beraberinde simülasyon uygulamalarının muhasebe eğitimine olan etkisini ele alan araştırmalar da literatürde yerini almıştır. Marriott (2004), "Enterprenuer" adlı bir iş simülasyon uygulamasına katılmış olan muhasebe öğrencilerinin, uygulama ile ilgili geribildirimlerini içerik analizi ile değerlendirmiştir. Öğrenciler, dörk kişilik gruplar halinde katıldıkları simülasyon uygulamasında, kendilerine sunulan alternatifler dahilinde küçük ölçekli bir işletmenin finansal problemlerine çözüm üretmiş, finansal tahminlerde bulunmuş ve işletmenin finansal planlarını oluşturmuşlardır. Araştırma sonuçları, iş simülasyonunun öğrencilerin mesleki becerilerinin gelişmesine katkı sağladığı, teori ve uygulama arasında ilişki kurmalarına yardımcı olduğu ve teorik bilgilerini kullanma imkanı yarattığını ortaya koymuştur. Ayrıca, uygulamaya katılan öğrenciler söz konusu simülasyon uygulamasının eğlenceli ve etkili bir öğrenme yöntemi olduğunu ve takım çalışması becerilerini geliştirerek, kendilerini iş dünyasına hazırladığını ifade etmişlerdir. Benzer bir iş simülasyonu da Hoffjan (2005) tarafından, muhasebe kavramlarını daha iyi öğretmek amacıyla, maliyet muhasebesi dersi kapsamında uygulamıştır. Söz konusu iş simülasyonu, "Calvados" olarak adlandırılmış bir şirket bünyesinde gerçekleşirilmiş ve sonuçlar uygulamanın öğrenme sürecini desteklediğini göstermiştir.

Güney Afrikada, Stellenbosh Universitesi'nin muhasebe bölümü tarafından, tüm denetim süreçlerini içeren bir denetim simülasyonu geliştirilmiş ve 2005 ile 2006 yıllarında iki yıl boyunca uygulanmıştır. Söz konusu simülasyon uygulamasının amacı, denetim ile bilgi teknolojilerini

entegre etmek ve öğrencilere gerçek bir denetim sürecini yaşatmaktır. Steenkamp ve Rudman (2007), öğrencilerin söz konusu simülasyonla ilgili algılarını anket yöntemi kullanarak test etmişlerdir. Anket sonuçları, simülasyonun, denetim sürecinin algılanmasına yardımcı olduğunu ve bilgi teknolojileri ile uygulama yapma imkanı sağladığını ortaya koymuştur. Fouche ve Visser (2008) ise, deneysel bir yaklaşımla, simülasyonun etkinliğini ve muhasebe eğitimine entegre edilmesini incelemişlerdir. Anket yöntemi ile elde ettikleri simülasyon uygulaması öncesindeki öntest verileri ve uygulama sonrasındaki sontest verileri ve uygulamaya katılmamış olan olan kontrol grubu verilerini, eşleştirilmiş t-testi yöntemi ile analiz etmişledir. Analiz sonuçları, simülasyonun uygun bir öğrenme ortamı oluşturduğunu, öğrencilerin teknik yeterliliklerini ve sosyal becerilerini geliştirdiğini ve etkin bir öğrenim yönetimi olarak teori ve uygulama arasında bağlantıyı güçlendirdiğini göstermiştir.

Xiaomei ve Lihuang (2013), web tabanlı simülasyon uygulaması gerçekleştirmek üzere bir laboratuvar oluşturmuşlardır. Söz konusu laboratuvarda bir simülasyon yazılımı kullanılarak, öğrencilerin muhasebe alanındaki uygulama becerileri geliştirilmeye çalışılmıştır. Simülasyonun etkinliğini ölçmek üzere, öğrencilere anket uygulanmış ve anket sonuçları analiz edilip değerlendirilmiştir. Sonuçlar, simülasyonun bir öğretim yöntemi olarak kullanılmasının, gerçek bir yaşam deneyimi kazandırdığını ortaya koymuştur. Van der Merwe (2013) ise, simülasyon ve vaka analizi yöntemlerinin her ikisinin de kullanıldığı bir proje gerçekleştirmiş ve muhasebe eğitimi alan 56 öğrenci proje kapsamına dahil etmiştir. Projenin amacı, mesleki becerilerin geliştirilmesi olup, öğrencilerin proje ile ilgili deneyimleri, anket uygulanarak değerlendirilmeye çalışılmıştır. Araştırma bulgularına göre, öğrenciler projenin çalışma hayatına ilişkin bir deneyim kazandırdığını ve bazı mesleki becerilerin gelişimine katkı sağladığını ifade etmişlerdir.

De Villliers (2016), muhasebe denetimi alanında, simülasyonun bir öğretim yöntemi olarak kullanılmasına ilişkin, öğrencilerin görüşünü almak üzere nitel bir araştırma gerçekleştirmiştir. Çalışmada, veri toplama yöntemi olarak focus grup görüşmeleri kullanılmış ve sonuçlara göre, öğrenciler simülasyon uygulamalarının, özellikle muhasebe denetimi eğitiminde çok önemli ve faydalı bir öğretim aracı olacağını belirtmişlerdir. Carenys vd. (2017) ise, muhasebe eğitiminde simülasyon uygulaması ile video oyunlarının kullanımını, dijital oyun odaklı öğrenmenin etkinliğini belirleyen üç boyut çerçevesinde karşılaştırmışlardır. Söz konusu boyutlar, nitelik, motivasyon ve öğrenim çıktıları olup, araştırma sonuçları, nitelik ve motivasyon boyutlarında, iki yöntem arasında anlamlı bir fark olmadığını, buna karşın öğrenim çıktıları açısından anlamlı bir fark olduğunu göstermiştir.

2. MUHASEBE EĞİTİMİNDE SİMÜLASYON

Muhasebe eğitiminde, teori ile uygulama birbirini tamamlar ve sürekli bir etkileşim içindedir. Eğitim sürecinin her aşamasında verilen temel bilgilerin kavratılması ve bu bilgilerin uygulamayla pekiştirilmesi gerekmektedir (Çukacı ve Elagöz, 2006: 148). Bu sebeple, muhasebe eğitiminin temel amacı, muhasebe bilgisinin yanısıra bu bilgileri, analiz edip yorumlayarak karar almada kullanabilme becerisinin de kazandırılmasıdır (Zaif ve Ayanoğlu, 2007:117).

Ancak geleneksel muhasebe eğitimi, genellikle tek bir kaynağa bağlı olarak, tek bir sınıf, gün ve saat içinde ve tek bir eğitmenle gerçekleştirilir. Böyle bir eğitim ortamında, öğrencinin görevi, pasif bir alıcı olarak eğitim sürecine katılmak ve kendisine sunulan konuların içeriğini ezberlemenin ötesine geçememektedir (Sürmeli, 2007: 30). Bunun yanısıra, iş hayatında hızlı ve sürekli değişimler olurken, muhasebe eğitimindeki yapısal değişimler çok yavaş olarak gerçekleşmekte ve dolayısıyla bu durum, muhasebe eğitimi ile muhasebe uygulamaları arasında bir boşluğa neden olmaktadır (Kendirli vd., 2015: 55). Başka bir ifadeyle, muhasebe eğitimi, gerçek hayatın gereksinimleriyle uyum sağlamakta zorlanmaktadır (Tan ve Fawzi, 2017). Oysaki, muhasebe eğitimi, gelecekteki muhasebecileri yaşam boyu öğrenen, küresel vatandaşlar olarak hazırlayan nitelikler içermelidir (Kavanagh ve Drennan, 2008: 280). Gelecekteki muhasebeciler bilgi teknolojisini kullanabilme, takım içinde çalışma ve etkili iletişim kurma becerisine sahip olmalı ve ayrıca bilgiyi değerlendirme ve yorumlama, sorunlara dikkat çekme, yönetsel kararlara

yönelik bilgileri belirlemek ve ortaya koymak için gerekli özelliklere sahip olmalıdır (Dağdeviren vd., 2016: 493; Sürmeli, 2007: 30).

Bu beklentiler doğrultusunda günümüzde muhasebe eğitimi, geleneksel eğitimden teknoloji destekli modern eğitime doğru kaymaktadır. Muhasebe eğitimindeki yeni yaklaşımlar, bilgi transferine alternatif bir şekilde erişim sağlamaktadır. Böylece öğrenci ezberden uzaklaşarak analiz ve yorumlama yeteneğini geliştirebilmektedir (Tazegül vd., 2014: 32-33).

Muhasebe eğitiminde kullanılan modern öğretim yöntemlerinden biri de iş simülasyonlarıdır. İş simülasyonları, öğrencilere performanslarını artırma yetkinliği kazandırmak için yaratılan yapay bir uygulama alanıdır (Salas vd., 2009: 560). Öğrenme sürecini, eğitmenin kontrol ettiği geleneksel öğretim yöntemlerinin aksine, iş simülasyonları, öğrencinin öğretim deneyimini, etkileşim yoluyla kontrol ettiği, öğrenen merkezli bir yaklaşım sunar (Milner vd., 2008). İş simülasyonları, öğrencilere organizasyonel süreçlerin nasıl gerçekleştiği hakkında fikir vermekte ve gerçek iş hayatına ilişkin bir deneyim kazandırmaktadır (Hallinger ve Showanasai, 2014: 224).

20. yüzyılın başında, yükseköğretimde kullanılan ilk simülasyon uygulaması aslında muhasebe ile ilgilidir. 1904 yılında Elizabeth Magie tarafından kazanılan simülasyon oyunu, ekonomist Henry George tarafından tasarlanmıştır. Söz konusu simülasyon uygulaması Kolombiya Üniversitesi de dahil olmak üzere birçok okulda ekonomi öğretmek için kullanılmıştır. 1936 yılında, "Finance", "Finance and Fortune" ve "Easy Money" adlı finansla ilgili üç simülasyon oyunu, yükseköğretimde en popüler uygulamalar haline gelmiştir. Ancak, o dönemlerde, simülasyon tabanlı öğretim, genel olarak üniversite eğitimi için uygun görülmemiştir. Bununla birlikte, teknolojideki gelişmeler ve 1980'lerin sonlarında muhasebe alanında meydana gelen değişiklikler, muhasebe eğitiminde farklılaşmanın gerekli olduğu gerçeğini ortaya çıkarmış ve beraberinde muhasebe ile ilgili kurum ve kuruluşlar, üniversitelerde görev yapan akademisyenleri teknoloji ve aktif öğretim stratejilerini kullanmaya teşvik etmişlerdir. Böylece, muhasebe eğitimcileri, oyun tabanlı eğitimi mevcut bir eğitim stratejisi olarak keşfetmeye başlamıştır (Moncada ve Moncada, 2014, 10).

Simülasyon tabanlı eğitim, diğer öğrenme yöntemlerine kıyasla birçok avantaj sunar. Muhasebe eğitiminde, simülasyon temelli öğretim yönteminin kullanılması teori ile uygulama arasındaki bağlantıyı güçlendirmektedir (Fouche ve Visser: 2008: 599). Simülasyon uygulamaları alternatif bir öğrenme yaklaşımı sunarak, teorik bilgilerin daha iyi kavranmasına, fikirlerin eyleme geçirilmesine zemin hazırlamaktadır (Katsaliaki vd., 2014: 4043). Simülasyon, uygulayıcıların uygulamalarını kolaylaştırmakta (Cook ve Swift, 2006: 38), teorik bilginin aynı anda uygulamaya dönüştürülebilmesini ve mesleki uzmanlığın gelişimini hızlandırıp, gerekli mesleki becerilerin kısa sürede kazandırılmasını sağlamaktadır (Lane, 1995: 604- 605). Simülasyon tabanlı eğitim, eğitim ortamının daha gerçekçi hale gelmesini sağlayarak, muhasebe mesleğinin gerekliliği olan sosyal becerilerin geliştitirlmesini kolaylaştırmaktatır (Levant vd., 2016: 372). Ayrıca, simülasyon temelli eğitim, öğrencilerin performanslarına ilişkin geri bildirim sunmakta (Carenys vd., 2016: 126) ve beraberinde öğrencilerin, öğrenme deneyimlerini kontrol etmelerine olanak sağlamaktadır (Morrison vd., 1992: 5). Pasif öğrenme yöntemleriyle karşılaştırıldığında, simülasyon tabanlı eğitim, etkin bir öğrenme deneğimi sunmakta (Wolmarans, 2005: 130), öğrenme sürecini daha çekici hale getirmekte ve öğrenmeyi geliştirmek için içsel motivasyon sağlamaktadır (Keys ve Wolf, 1990: 309; Thorenou, 2001: 607).

3. METODOLOJİ

3.1. Araştırmanın Amacı ve Yöntemi

Bu araştırmanın amacı, iş simülasyon uygulamasına katılan öğrenciler ile aynı programda sadece geleneksel öğretim yöntemleri ile öğrenim gören öğrencilerin, muhasebe eğitimine ilişkin değerlendirilmeleri arasındaki farklılaşma düzeyini belirleyerek, muhasebe eğitiminde iş simülasyonunlarının kullanılması konusunda öğrencilerin görüşünü ortaya koymaktır.

Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden deney-kontrol gruplu son test karşılaştırmalı yarı deneysel araştırma deseni ve anket tekniği kullanılmıştır. Çalışmada öğrenciler, deney grubu ve kontrol grubu olarak ikiye ayrılmıştır. Deney grubunu, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Çanakkale Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu'nda Alt Yapı Projesi kapsamında, 2016-2017, 2017-2018 ve 2018-2019 bahar dönemlerinde geçekleştirilen ve her yıl tekrarlanan "Sanal İşletme Uygulaması-ÇASBİL A.Ş." adlı iş simülasyonuna katılan, 82 gönüllü Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Programı öğrencisi oluşturmaktadır. Kontrol grubundaki rastgele seçilmiş 82 öğrenci ise, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Programı'nda geleneksel öğretim yöntemleri ile muhasebe eğitimi almış, iş simülasyonu uygulamasına katılmamış öğrencilerden oluşmaktadır.

Çalışmada, üç akademik yıl boyunca bahar dönemlerinin sonunda, simülasyon uygulamasına katılan deney grubundaki öğrenciler ile, simülasyon uygulamasına katılmayan kontrol grubundaki öğrencilere, Fouche ve Visser (2008) ile Van der Merwe (2013) tarafından geliştirilmiş anket uygulanmıştır. Söz konusu anket, iş simülasyonlarının bir öğretim yöntemi olarak kullanılmasının muhasebe eğitimine olan etkisini ölçmektedir. Anketin ilk bölümünde demografik değişkenlere, ikinci bölümde ise iş simülasyonunun muhasebe eğitiminde kullanılmasının değerlendirilmesine ilişkin ifadelere yer verilmiştir. Öğrencilerin görüşlerini değerlendirmeye yönelik değişkenlerin seçenekleri (1) Kesinlikle Katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Kararsızım, (4) Katılıyorum, (5) Kesinlikle Katılıyorum şeklinde 5'li likert ölçeğine göre düzenlenmiş sorulardan oluşmuştur.

a. Araştırma Soruları

Muhasebe eğitiminde, iş simülasyonunun kullanılması, gerçeklik hissi vererek teori ve uygulama arasında bağlantı kurulmasına, muhasebe kavram ve süreçlerinin daha iyi kavranmasına, mesleki becerilerin ve sosyal becerilerin geliştirilmesine olanak sağlamakta ve mesleki motivasyon ile öğrencilerin muhasebe mesleğine olan iligisini arttırmaktadır (Marriott, 2004; Fouche ve Visser, 2008; Xiaomei ve Lihuong, 2013; Von der Merwe, 2013; Levant, 2016)

Literatürdeki söz konusu görüşler bağlamında, aşağıdaki araştırma soruları oluşturulmuştur;

1- Muhasebe eğitiminde iş simülasyonlarının kullanılması, teori ve uygulama arasında bağlantı kurulmasını sağlar mı?

2- Muhasebe eğitiminde iş simülasyonlarının kullanılması etkili bir öğrenme yöntemi olup, muhasebe kavram ve süreçlerinin daha iyi kavranmasını sağlar mı?

3- Muhasebe eğitiminde iş simülasyonlarının kullanılması mesleki ve sosyal becerilerin gelişimine katkı sağlar mı?

4- Muhasebe eğitiminde iş simülasyonlarının kullanılması, mesleki motivasyon sağlayarak muhasebe mesleğine olan ilgiyi arttırır mı?

b. Araştırmanın Bulguları

Araştırma; evreni oluşturan 164 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiş olup, öğrencilerin %50'si iş simülasyonu uygulamasına katılmış, %50'si ise iş simülasyonu uygulamasına katılmamıştır. Gerçekleştirilen frekans analizi ile öğrencilerin %51'nin bayan, % 49'nun erkek olduğu belirlenmiştir.

Çalışmada, iş simülasyonu uygulamasına katılan deney grubunu oluşturan öğrenciler ile iş sümülasyonu uygulamasına katılmayan kontrol grubunu oluşturan öğrencilerin muhasebe eğitimine ilişkin algılarını karşılaştırabilmek amacıyla bağımlı örneklem t-testi analizi gerçekleştirilmiştir. Literatürde, başlangıçta deney ve kontrol gruplarının ölçüm yapılacak konularda farksız varsayılacağı, deney grubu üzerinde belirli bir işlem gerçekleştirildikten sonra ölçüm yapılarak söz konusu ölçümlerin kontrol grubu ölçümleriyle karşılaştırıldığı, iki ölçüm ortalaması arasındaki farkın belirli bir güven düzeyinde önemli olup olmadığının bağımlı örneklem-t testi ile belirlenebileceği ifade edilmektedir (Ural ve Kılıç, 2006: 206-207).

Tablo 1'de iş simülasyon uygulamasına ilişkin deney ve kontrol gurubu verilerine uygulanan bağımlı örneklem t-testi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 1. Deney ve Kontrol Grubu Bağımlı Örneklem t-Testi Sonuçları

	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata	Serbestlik Derecesi	t Değeri	p
Deney Grubu	82	4,2622	0,71568	0,07903	81	-13,873	0,000
Kontrol Grubu	82	3,1512	0,55294	0,06106			

Tablo 1'de yer alan bağımlı örneklem t-testi sonuçlarına göre, geleneksel öğretim yöntemlerinin yanında iş simülasyonu uygulamasına katılan öğrenciler ile iş sümülasyonu uygulamasına katılmayan sadece geleneksel öğretim yöntemleri ile öğrenim gören öğrencilerin muhasebe eğitimine ilişkin algıları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p=0.00<0.05$). Söz konusu araştırma bulgusu, iş simülasyonun muhasebe eğitiminde bir öğretim yöntemi olarak kullanılmasının, öğrencilerin muhasebe eğitimine ilişkin düşüncelerinde genel olarak farklılaşmaya neden olduğunu göstermektedir.

Tablo 2'de, geleneksel öğretim yöntemlerinin yanında iş simülasyon uygulamasına katılan öğrenciler ile sadece geleneksel öğretim yöntemleri ile öğrenim gören öğrencilerin, muhasebe eğitimini değerlendirilmeleri için kullanılan ölçeye ilişkin ifadelerin karşlaştırılmasında uygulanan bağımlı örneklem t-test sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 2. Deney ve Kontrol Gruplarına Uygulanan Anket İfadelerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımlı Örneklem t-Test Sonuçları

İfadeler	Grup	N	Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	t Değeri	p
Öğrendiklerim uzun süre aklımda kalacak	Deney Kontrol	82 82	4,4146 2,7805	0,70187 0,98161	81	-16,268	0,000
Eğitimi ciddiye aldım	Deney Kontrol	82 82	4,4146 3,2439	0,96802 1,01301	81	-7,459	0,000
Muhasebecinin rolü konusundaki görüşümü değiştirdi	Deney Kontrol	82 82	4,0976 3,1951	0,98895 1,07081	81	-6,325	0,000
Etkili bir öğrenme deneyimiydi	Deney Kontrol	82 82	4,4878 3,3659	0,89227 1,01242	81	-8,767	0,000
Mesleki bilgimi arttırdı	Deney Kontrol	82 82	4,4146 3,2195	0,80048 1,05438	81	-8,206	0,000
Teori ve uygulama arasındaki ilişkiyi kavramamı sağladı	Deney Kontrol	82 82	4,5122 3,2683	0,80498 1,08922	81	-9,983	0,000
Gerçek iş hayatına ilişkin deneyim kazandırdı	Deney Kontrol	82 82	4,6098 2,9512	00,8379 1,08756	81	-8,247	,000
Düşünme yeteneğimi geliştirdi	Deney Kontrol	82 82	4,2927 1,0876	,83869 1,20673	81	-9,423	,000
Teknik yeterliliklerimin gelişimini sağladı	Deney Kontrol	82 82	4,2195 3,0000	0,95613 1,04231	81	-8,853	,000
Takım çalışması becerimi geliştirdi	Deney Kontrol	82 82	4,2195 3,0976	1,05438 1,10677	81	-6,727	,000
Muhasebe mesleğine olan ilgimi arttırdı	Deney Kontrol	82 82	3,8293 2,8780	1,15261 1,31834	81	-6,132	,000
Mesleki motivasyonumu arttırdı	Deney Kontrol	82 82	4,3415 3,2439	,95865 1,23289	81	-7,002	,000
Araştırma becerimi geliştirdi	Deney Kontrol	82 82	4,2439 3,1463	,88277 1,05552	81	-7,809	,000

Tablo 2 (Devamı). Deney ve Kontrol Gruplarına Uygulanan Anket İfadelerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımlı Örneklem t-Test Sonuçları

İfadeler	Grup	N	Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	t Değeri	p
İletişim becerimi geliştirdi	Deney	82	4,1951	,88957			
	Kontrol	82	3,1707	1,21518	81	-6,836	,000
Bilgisayar becerimi geliştirdi	Deney	82	4,2439	,98834			
	Kontrol	82	2,9756	1,20673	81	-9,133	,000
Zaman yönetimi becerimi geliştirdi	Deney	82	4,2195	1,00645			
	Kontrol	82	3,1463	1,14527	81	-7,058	,000
Problem çözme becerimi geliştirdi	Deney	82	4,0000	,91625			
	Kontrol	82	3,3659	1,01242	81	-5,302	,000
Nitelikli bir muhasebeci olma konusunda motive oldum	Deney	82	3,7805	1,14422			
	Kontrol	82	2,9024	1,32972	81	-4,574	,000
Sosyal yönü eğlenceli bir eğitim süreciydi	Deney	82	4,4390	,83293			
	Kontrol	82	3,5366	1,11328	81	-6,852	,000
Teorik dersler yerine uygulamalı eğitimi tercih ederim	Deney	82	4,2683	,93961			
	Kontrol	82	3,5610	1,42376	81	-5,386	,000

Tablo 2'de yer alan bağımlı örneklem t-testi sonuçlarına göre, deney ve kontrol gruplarına muhasebe eğitimini değerlendirmek üzere uygulanan ölçekte yer alan ifadelerin tamamında, geleneksel öğretim yöntemlerinin yanında iş simülasyonu uygulamasına katılan öğrenciler ile sadece geleneksel öğretim yöntemleri ile öğrenim gören öğrencilerin algılarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p=0.00<0.05$).

Tablo 2' de deney ve kontrol grubunda yer alan muhasebe öğrencilerine ait ortalamalar incelendiğinde, öğrencilerin iş simülasyonunu, muhasebe eğitimi sürecinde olumlu bir deneyim olarak değerlendirdikleri görülmektedir. Araştırma bulguları, iş simülasyonunun gerçek hayata ilişkin deneyim kazandırdığını, teori ve uygulama arasında ilişkinin kavranmasına yardımcı olduğunu, ciddiye alınan ve öğrenilen bilgilerin uzun süreli olarak akılda kalacağı etkili bir öğrenme deneyimi ve mesleki bilgileri arttıran, sosyal yönü eğlenceli bir eğitim süreci olduğunu göstermektedir. Araştırma bulguları ayrıca, iş simülasyonunun öğrencilerin iletişim, araştırma, bilgisayar kullanma, takım çalışması, zaman yönetimi ve problem çözme becerilerinin ve teknik yeterliliklerinin gelişimine katkı sağladığını göstermektedir. Bunun yanısıra, bulgular iş simülasyonun mesleki motivasyonu arttırdığını ve öğrencilerin muhasebeci ve muhasebe mesleğine bakış açısında da farklılaşma yarattığını göstermektedir.

Araştırma bulgularına göre, deney ve kontrol gruplarının muhasebe eğitimine ilişkin algılarındaki en önemli farklılaşmanın sırasıyla, "düşünme yeteneğinin gelişimi", "gerçek iş hayatına ilişkin deneyim kazandırması" ve "eğitim sürecinde öğrenilenlerin uzun süre akılda kalması" ile ilgili olduğu belirlenmiştir. Bu durum, muhasebe eğitiminde geleneksel yöntemlerin yanında iş simülasyonun kullanılmasının, öğrencilerin en çok analitik düşünme becerisinin gelişiminde ve gerçek iş hayatına ilişkin tecrübe kazanmalarında etkisi olacağı, ayrıca eğitim sürecinde elde ettikleri mesleki bilgileri uzun süre unutmayacakları anlamına gelmektedir.

SONUÇ

Çalışmada, iş simülasyon uygulamasına katılan öğrenciler ile aynı programda sadece geleneksel öğretim yöntemleri ile öğrenim gören öğrencilerin, muhasebe eğitimine ilişkin değerlendirilmeleri arasındaki farklılaşma düzeyini belirleyerek, muhasebe eğitiminde iş simülasyonunlarının kullanılması konusunda öğrencilerin görüşünü ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu kapsamda, çalışmada deneysel araştırma deseni ve Fouche ve Visser (2008) ile Van der Merwe (2013) tarafından geliştirilmiş anket tekniği kulanılmıştır.

Çalışmada, literarürdeki görüşler bağlamında dört araştırma sorusu belirlenmiş ve test edilmiştir. Ilk olarak, muhasebe eğitiminde iş simülasyonlarının kullanılmasının, teori ve uygulama arasında bağlantı kurulmasına etkisi araştırılmıştır. Araştırma sonuçları, iş simülasyonu uygulamasına katılan muhasebe öğrencileri ile geleneksel yöntemlerle öğrenim gören muhasebe öğrencilerinin, muhasebe eğitiminde teori ve uygulama arasında bağlantı kurulmasına ilişkin algılarında farklılaşma olduğunu ortaya koymaktadır. Literatürde, Lane (1995), Fouche ve Visser (2008), Xiamei ve Lihuang (2013) ve Hallinger ve Showanasai (2014)'nin görüşlerine benzer şekilde, iş simülasyonun muhasebe eğitiminde kullanılmasının, gerçek iş hayatına ilişkin deneyim kazandırdığı, teoriyi aynı anda uygulamaya dönüştürme fırsatı sunarak, teori ve uygulama arasındaki ilişkinin kavranmasını sağladığı belirlenmiştir.

Çalışmada ikinci araştırma sorusu kapsamında, muhasebe eğitiminde iş simülasyonlarının etkin bir öğrenme yöntemi olarak, muhasebe kavram ve süreçlerinin daha iyi kavranmasına olan etkisi araştırılmıştır. Araştırma sonuçları, iş simülasyonu uygulamasına katılan muhasebe öğrencileri ile geleneksel yöntemlerle öğrenim gören muhasebe öğrencilerinin, muhasebe eğitiminde, muhasebe kavram ve süreçlerinin kavranmasına ilişkin algılarında farklılaşma olduğunu ortaya koymaktadır. Literatürde, Keys and Wolf (1990), Thorenou (2001), Wolmarans (2005), Van der Merwe (2013) ve Katsaliaki vd. (2014)'nin görüşlerine benzer şekilde, iş simülasyonun, muhasebe eğitiminde mesleki teorik bilginin, akılda uzun süreli olarak kalıcı olmasını ve daha iyi kavranmasını sağlayan, sosyal yönü eğlenceli etkili bir öğrenme yöntemi olduğu belirlenmiştir.

Çalışmada üçüncü araştırma sorusu olarak, iş simülasyonlarının muhasebe eğitiminde, mesleki ve sosyal becerilerin gelişimine etkisi araştırılmıştır. Araştırma sonuçları, iş simülasyonu uygulamasına katılan muhasebe öğrencileri ile geleneksel yöntemlerle öğrenim gören muhasebe öğrencilerinin, muhasebe eğitiminde mesleki ve sosyal becerilerin gelişimine ilişkin algılarında farklılaşma olduğunu göstermektedir. Literatürde, Lane (1995), Marriott (2003) ve Levant vd. (2016)'nin de ifade ettiği gibi, iş simülasyonlarının muhasebe eğitiminde bir öğretim yöntemi olarak kullanılmasının, öğrencilerin iletişim, araştırma, bilgisayar kullanma, takım çalışması, zaman yönetimi ve problem çözme becerileri ve teknik yeterliliklerinin gelişimine katkı sağladığı tespit edilmiştir.

Çalışmada dördüncü araştırma sorusu kapsamında, muhasebe eğitiminde iş simülasyonlarının kullanılmasının, öğrencilerin mesleki motivasyonuna ve muhasebe mesleğine olan ilgisine ilişkin etkisi araştırılmıştır. Araştırma sonuçları, iş simülasyonu uygulamasına katılan muhasebe öğrencileri ile sadece geleneksel yöntemlerle öğrenim gören muhasebe öğrencilerinin, muhasebe eğitiminde, mesleki motivasyon ve muhasebe mesleğine ilişkin algılarında farklılaşma olduğunu göstermektedir. Literatürde, Van der Merwe (2013)'in görüşüne benzer şekilde, muhasebe eğitiminde iş simülasyonun kullanılmasının, mesleki motivasyonu arttırdığı ve muhasebe mesleğinin rolünün daha iyi kavranmasına olanak sağladığı tespit edilmiştir.

Çalışmada, iş simülasyonlarının bir öğretim yöntemi olarak muhasebe eğitiminde kullanılmasının, muhasebe eğitimine olan etkileri incelenmiştir. Araştırma bulguları, iş simülasyonun muhasebe eğitiminde, bir öğretim yöntemi olarak kullanılmasının, muhasebe eğitiminde farklılaşmaya neden olduğunu, ortaya koymuştur. İş simülasyonlarının, muhasebe eğitim sürecine dahil edilmesi ile öğrenciler gerçek iş hayatına ilişkin deneyim kazanacak, mesleki teorik bilgiyi aynı anda uygulamaya dönüştürerek daha iyi kavrama olanağı elde edecek ve beraberinde mesleki ve sosyal becerilerini geliştirebileceklerdir.

Çalışmanın sadece Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Programı öğrencileri üzerinde uygulanması ve elde edilen sonuçların genellenememesi, araştırmanın sınırlılığını oluşturmaktadır.

Gelecekte, iş simülasyonlarının muhasebe eğitiminde daha yaygın olarak kullanılmasıyla birlikte nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin beraber kullanıldığı çalışmalar gerçekleştirilebilir. Ayrıca iş simülasyonu uygulamalarına katılmış olan öğrencilerden mezun olduktan sonra, söz

konusu simülasyonların gerçek iş hayatındaki katkıları bağlamında alınacak geri bildirimler de araştırma süreçlerine dahil edilebilir.

KAYNAKÇA

Carenys, J., Moya, S. and Perramon, J. (2017). Is it to Consider Videogames in Accounting Education? A Comparison of a Simulation and a Videogame in Attributes, Motivation and Learning Outcomes. *Spanish Accounting Review, 20*(2), 118-130.

Cook, R. W. and Swift, C. O. (2006). The Pedagogical Efficiency of a Sales Management Simulation. *Marketing Education Review*, *16*, 37-46.

Çukacı, Y. C. ve Elagöz, İ. (2006). Muhasebe Derslerinde Kullanılan Öğretim Yöntemleri İle Öğrenme Stillerinin İlişkisinin Ortaya Konulması ve Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde Bir Uygulama*. D.E.Ü., İ.İ.B.F. Dergisi*, *21*(1), 47- 164.

Dağdeviren, İ. E., Mirza, Ş. ve Dağdeviren, F. (2016). Muhasebe Programının Öğrenci Perspektifinden Değerlendirilmesine Yönelik Uşak Üniversitesinde Bir Araştırma. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, ICARF 16 Özel Sayısı, 491-505.

De Villiers, R. (2016). Emphasising the Usefulness of Simulations in Audit Education: Student Perceptions at a SAICA-Accredited South African University. *Journal of Economic and Financial Sciences, 9*(2), 485-502.

Fouche, J. P. and Visser, S. S. (2008). An Evaluation of the Integration of a Board Game in Introductory Accounting. *South African Journal of Higher Education, 22*(3), 588- 601.

Hallinger, P. and Showanasai, P. (2014). Simulation-Based Learning in Management Education. *Journal of Management Development*, *33*(3), 218-244.

Hofjan, A. K. (2005). Calvos-A Business Game for Your Cost Accounting Course. *Issues in Accounting Education. 20*(1), 63- 80.

Katsaliaki, K., Mustafee, N. and Kumar, S. (2014). A Game-Based Approach towards Facilitating Decision Making for Perishable Products: An Example of Blood Supply Chain. *Expert Systems with Applications*, 41, 4043-4059.

Kavanagh, M. H. and Drennan, L. (2008). What Skills and Attributes Does an Accounting Graduate Need? Evidence from Students Perceptions and Employers Expectations. *Accounting and Finance*, 48, 249-300.

Kendirli, S., Ülker, Y. and Yamaltdinova, A. (2015). Accounting Education at Faculty of Economic Administrative Science in Kyrgyzstan Universities and Expectation of Students from Accounting Education, A Case Study in Bishkek. *Research Journal of Business and Management, 2*(1), 52-68.

Keys, B. and Wolfe, J. (1990). The Role of Management Games and Simulations in Education and Research. *Journal of Management*, *16*(2), 307- 336.

Lane, D.C. (1995). On a Resurgence of Management Simulations and Games. *Journal of Operational Research Society*, *46*(5), 604-625.

Levant, Y., Coulmont, M. and Sandu, R. (2016). Business Simulation as an Active Learning Activity for Developing Soft Skills. *Accounting Education, 25*(4), 368- 395.

Marriott, N. (2004). Using Computerized Business Simulations and Spreadsheet Models in Accounting Education: A Case Study. *Accounting Education*, 13, 55-70.

Mcfarland, L., Milstein, B., Hirsch, G., Homer. J., Andersen D., Irving, R., Reineke, E., Niles, R.D., Cawvey, E., Desai, A., Macdonald, R. (2016). NASPAA Student Simulation Competition: Reforming the U.S. Health Care System within a Simulated Environment. *Journal of Public Affairs Education, 22*(3), 363-380.

Milner, A., Hogue, A., Kapralos, B. and Friedlan, J. (2008). Interactive Accounting Simulation Environment for Accounting Education and Training. *Future Play 2008 Toronto*, Ontario, Canada. November 3-5 2008.

Moncada, S. M. and Moncada, T. P. (2014). Gamefication of Learning in Accounting Education. *Journal of Higher Education Theory and Practice, 14*(3), 9-19.

Morrison, G. R., Ross, S. M. and Baldwin, W. (1992). Learner Control of Context and Instructional Support in Learning Elementary Scholl Mathematics. *Educational Technology Research and Development*, 40, 5-13.

Salas, E. and Piccolo, R. F. (2009). Using Simulation-Based Training to Enhance Management Education. *Academy of Management Learning&Education, 8*(4), 559- 573.

Salas, E., Wilson, K. A., Lazzara, E. H., King, H. B., Augenstein, J. S. and Robinson, D. W. (2008). Simulation-Based Training for Patient Safety: 10 Principles That Matter. *Journal of Patient Safety, 4*(1), 3-8.

Steenkamp, L. P. and Rudman, R. J. (2007). South African Students' Perceptions of the Usefulness of an Audit Simulation. *Meditari Accountancy Research, 15*(2), 23-41.

Sürmeli, F. (2007). Muhasebe Eğitiminde E-Değişimi Yakalamak. *Muhasebe ve Finans Dergisi,* 33, 28- 30.

Tan, L. M. and Fawzi, L. (2017). Employability Skills Required of Accountants. *SHS Web of Conference* 34, 06001.

Tazegül, A., Kutlu, H. A. ve Elyıldırım., Ü. Y. (2014). Yeni Yaklaşımlar ve Öğrenme-Öğretme Etkinlikleri 'Muhasebe Öğretiminde Öğrenci Merkezli Yöntemler ve Araçlar'. *XXXIII. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu,* Nisan 2014, Antalya, 31-53.

Tharenou, P. (2001). The Relationship of Training Motivation to Participation in Training and Development. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, *74*(5), 599-621.

Ural, A. ve Kılıç, İ. (2006). *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS İle Veri Analizi; SPSS 10.0-12.0 For Windows.* Ankara: Detay Yayıncılık.

Van Der Merwe, N. (2013). An Evaluation of an Integrated Case Study and Business Simulation to Develop Professional Skills in South African Accountancy Students. *International Business and Economic Research Journal, 12*(10), 1137-1156.

Wolmarans, H. P. (2005). Business Simulations in Financial Management Courses: Are They Valuable to Learners?. *Meditari Accountancy Research, 13*(1), 121-133.

Xiaomei, G. and Lihuang, C. (2013). A Web-Based Virtual Lab for Accounting Skills Practice. *Journal of Digital Information Management, 11*(1), 8-15.

Zaif, F. ve Ayanoğlu, Y. (2007). Muhasebe Eğitiminde Kalitenin Arttırılmasında Ders Programlarının Önemi: Türkiye'de Bir İnceleme. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 9*(1), 115-136.